

Numerul 26. Oradea-mare 30 iunie (12 iulie) 1896. Anul XXXII.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe 1/2 de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

Alesandru Vlahuță.

Între poeții noștri mai noi, Alesandru Vlahuță stă la un loc de frunte.

Apartine școlii lui Eminescu și ca urmaș al lui de sigur e cel dintâiu între toți.

Vedând că inriurirea lui Eminescu a produs în tinerețe o direcțiune reu pricepută și de aceea falsă, a luat cuvântul la Ateneul din București și a combătut-o prin o conferință intitulată „Cureutul Eminescu“, pe care a încheiat-o cu poesia „Unde ne sânt visătorii?“

În timpul din urmă scrie mai mult proză, roman, nuvele și schițe.

S'a născut la Pleșești, județul Tutova, la 5 septembrie 1859 din părinți proprietari mici. Aceștia amândoi fiind oameni foarte evlavioși și ajungând adânci bătrânețe, la 1892 s'au retras la mănăstire și s'au călugărit. Tatăl, Nicolae, astăzi Nectarie, în etate de 92 ani, e călugăr la mănăstirea Neamțului; mama, Ecaterina, acuma Elisabeta, e călugăriță la mănăstirea Agapia.

A studiat clasele primare și liceul la Berlad, a trecut baccalaureatul la București și a absolvit facultatea de drept tot acolo, la 1883.

Abia încheiându-și studiile, a intrat pe cariera gazetăriei și a intrat în redacția ziarului „România Liberă“ a dlui

A. D. Laurian, unde mai lucrase tot pe timpul acela Delavrancea, Duiliu Zamfirescu și alții, cari au produs o mișcare literară foarte viuă în foiața aceluia ziar. Acolo Vlahuță a scris poezii, nuvele, schițe, cronice și altele.

Primul volum i-a apărut la 1886 cu titlul „Nuvele“, la 1887 a dat la lumină un volum de „Poesii“; cu trei ani mai târziu, la 1890, a apărut colecția de versuri și proză „Din góna vieții“; iar la patru ani, în 1894, a dat la lumină un roman mare, intitulat „Dan“, în anul 1895 a adunat într'un volum articolele și polemici literari sub titlul „Un an de luptă“, iar în anul curent a publicat un nou volum de poezii „Iubirea“, o altă culegere de nuvele intitulată „Icône șterse“ și dîilele trecute i-a apărut volumul de nuvele „În veltóre“.

Afară de aceste a mai scris o mulțime de articoli literari și sociali prin felurite ziare și reviste; a ținut câteva conferințe literare la Ateneul din București și a redactat revista „Vieta“ care a fost citită cu multă plăcere.

Vlahuță are un stil cu miez, clar, colorat și foarte atrăgător. Poesiile sale sânt pline de simțire, iar prosa-i are forța expresivă și timbrul cugetătorului adânc.

Portretul fisic i-l face Caragiale astfel: „Amicul nostru este de o talie potrivită, mai mult scurt, decât înalt; e foarte brun, are ochi negri și o musteță tot așa, barba rade“.

ALESANDRU VLAHUȚĂ.

In vigórea etáții sale bărbătești, talentul seu se află tot pe calea progresului; de aceea literatura română póte să se aștepte încă la multe produse prețioase ale inspirațiunilor sale.

Tu ești poet . . .

*Eu vreau cântări de veselie.
Că tu ești trist — ce-mi pasă mie?
Nici vreau să știu de ce te dore,
De grigile ce te frământă,
De inima ta care móre . . .
Tu ești poet — deci cântă!*

*De te urăsc și te sfișie
Vrăjmașii tei — ce-mi pasă mie!
Zimbind, tu rănile-ți ascunde,
Și 'n stele sufletu-ți avântă,
Cui te lovește, nu-i răspunde . . .
Tu ești poet — deci cântă.*

*Dă-ți plâng ai tei, in sărăcie,
Și-i veđi murind — ce-mi pasă mie?
Tu du-me 'n alte lumi, senine,
Căci singura-ți chemare sfântă
E să me 'nveselești pe mine;
Tu ești poet — deci cântă.*

*Iar dec' un vânt de nebunie
Peste vieța ta pustie
S'abate pentru totdeauna,
In nóptea care te 'spăimântă
Admiră stelele și luna . . .
Și — decă poți — mai cântă.*

A. VLAHUȚĂ.

— Mamă, îți plac poveștile?
— Imi plac, dar de ce?
— Să-ți povestesc una?
— Povestește.
— Dar te vei bucura?
— De sigur, decă e de bucurat.
— Dar nu e așa lungă.
— Bine, spune.
— A fost odată o lampă de porțelan și am spart-o eu . . .

X. se presintă la poștă să primescă un mandat.
— Dar, obiectează amplotiatul, trebne să ve doveđi identitatea . . .

In acest moment, un creditor zărește pe X și se repede la el furios!

— A! tu ești, pungașule!

X, fără să se turbure, se întorce cătră amplotiat:

— Iată un domn care me cunoște . . .

O familie de trebă.

Președintele itrbunalului corecțional, cătră un june acusat: — și póte că părinții tei sânt aci in sală și veđ cu rușine . . .

Prevenitul, intrerupend: — Nu, dle judecător, pe ei îi judecă la altă secție . . .

F ó m e t e a . . .

Fă-te 'n coa mai repede, Ióne.

— Iaca me fac și mai repede.

Ión ȓisese, dar numai cu gura, că din picioare tot așa mișcă: incet, lălău, de par că erá deșelat. Dómne, galben mai erá la chip, săracul de el, de par că-i topise cineva cu d'a sila cérá pe obrajii lui de altá datá, arși de sóre dar rumeni, rotunđi, izvorători de sănătate.

Ochii i se duseserá in fundul capului, de unde porniau căutături obosite ca dintr'un asfințit de sóre.

Capul, semeț intr'o vreme, intre umerii drepti și vértosi, acuma făcea umbrá pieptului intre umerii incovoiați și fără vlagă.

Picioarele lui păreau, doue vrejuri care nu-și mai pot duce ródele

Incaltea de brațe ce să mai ȓici? Ce-ai ȓice de doue ramuri de stejar de care numai cógea ce mai este.

Femeia care-l chemá să vie mai repede, așteptá in pórtá cu niște ochi aprinși ca de bóla.

Erá naltá și subțiatá de cine șcie ce chin ascuns, cu obrajii ofeliți ca doue mere rupte prea de crude care se sbércesc fără să se mai cócă.

Nu-i mai remăsese sín, — nu-i mai remăsese nici fir de carne par că: se uscă veđend cu ochii.

Cămașa innegritá pe dënса se resfrângea peste pustia de fustá ruptá și necárpitá care abia i se mai ȓinea pe șolduri.

Sta c'o mână pe unu din stálpzii portitei, și cu gátu intins; i se bătea gátleju de par' că i se ghemuise sufletu acolo.

— Ei, cum e Ióne? întrebá dënса, stinsá la graiu.

— Pái cum să fie? Vént de vorbe degiaba și la urmă plóie de pumni, tot degiaba . . .

— Te băturá?

— Me băturá . . .

Muierea, vrú să mai spue ceva, dar gura i se făcuse cleiu; vorbele i se lipisá de ceru gurei.

Státu locului, ca batutá 'n pământ, in vreme ce Ión trecú pe lângá dënса, trágendu-și din greu trupu ca bou la caru prea încárcat.

Și încárcat îi erá sufletu lui bietu Ión, de-o mähnire amará, iar trupu lihuít de nemáncare și trudit de nesomn.

Se trânti pe prispá, cum și-ar trânti omu ostenit sarcina din spate și remase cu capu 'n jos ca o cracă neruptá bine care atérná.

Muierea s'apropiá, cercând par' că să izvoréscá din sufletu ei sleit o putere de impotrivire veciná bărbăției.

— Ei, lasá Ióne că dórá n'om muri, grái dënса. Și graiu par' că îi erá mai întárit.

— Iaca om rábdá și astá sérá, și máne de-o vré Dumneȓeu tot așa, până când s'o indurá el să ne dea o bucățică pentru gurá.

— Om rábdá, fá nevéstá, noi, — bine; dar pé-cătoșii áia de copii, ce sânt ei vinovați să rabde, cá nu-i veđi cum se uitá in ochii nóștri de ȓi se rupe sufletu?

Muierei par' că i se invélui pe dinaintea ochilor și mai să cadá.

— Au adormit, mititei maichi, cu nádejdea c'o să le-aducá táicuțu demáncare . . . ȓise ea cu lacrimi in graiu.

— Demâncare!.. șueră rumânu cu amărăciune în vorbă, — demâncare!.. De unde? De la Curte? De la afurisiții ăia cari n'au suflet? Că m'am dus să le cer cu binișoru, să me fac la ei dator pe viață... Și decă am stăruit și le-am ȃis și eu de! ca omu, o vorbă, acolo, nu de reu, — iaca sări cu injurături, boeru, și me năpusti pe ușă cu ghionturi... par' că m'ar fi prins în hoție ori cu cine șcie ce alt păcat neiertat...

— Mâncă-le-ar câinii măruntaiele! ȃise femeia cu ură. Cum de-i rabdă Dumneȃeu!

— Și unde să te duci să năzuiești cu rogu-me pîn vecini, unde? Că toți se vaetă că n'au. Așă fomete n'au pomenit nici ăi bătrâni de când ci-că sînt ei pe lume! Ce blestem o mai fi ăsta! Am întelnit pe nea Vasile Prostu, cum îi ȃic; era prăpădit, sāracu, și el; pățise eri, la Curte, ce-am pățit eu aȃi. Nu mai șciu rumânii ce să facă... Incalte nu ne ia Dumneȃeu sufletele, să nu mai pătimim? Și nici de muncă nu mai e la Curte, că tot te-ai mai ajunge cu câte ceva de p'acolo!..

Atunci s'auȃi un scâncit de copil în casă.

— Iaca! se deșteptă Gheorghită... Aoileu, ce-i dăm băiatului, mititelu, ce-i dăm!..

Și bieta nevastă așă tot văetându-se, dădu fuga în odae.

— Maică, mi-e fόμε... se auȃi copilul că plânge... N'a venit tăicuȃu?

— O să vie, maică, o să vie, prinse a căută muma să-l imbuneze.

Deo-dată Ión se ridică. Plânsetu băiatului îl arsesse 'n suflet. O croi pe pörtă ca un nebun.

— Unde te duci! se auȃi din urmă glasul speriat al femeii.

Ión dădu din mâni și se duse înainte ca glonȃu.

Ce-i drept, märe, eră o fόμεte cumplită. De cu primăveră holdele rideau sörelui ce le da viață. Și rideau de bucurie și de nădejde și fețele rumânilor.

Și numai iaca se porniră într'o bună diminetă, după craiu nou, ploi și ploi de par' că se spărsese ceru și nu mai putea Dumneȃeu să-l cãrpescă la loc, cu nici un chip.

De plivit grâu nici eră vorbă; de arat la porumb nici prin gând să-ȃi trecă; de chibzuit cu ovësuri și orzuri, pace bună!

Rapiȃa se cam fuduli ea niȃel, că par' că-i creșcea inima la plöie, dar apoi prinse-a putreȃi, decă se făcù lăcoviște în ogoru-i.

Grâu tot așă începù să piéră; lanurile se arătau cu pete, pete îngälbenite, pe care apoi s'ășeȃă noroiu și făcea locu negru.

Riurilor le veni și lor peste mână de-atăta apărie năvălită în albiile lor și nu se mai putură cuprinde între maluri.

Luncile ajunseră lacuri și grăul pajișce peșcilor.

Iar când câte-o clipă doue sörerele străbătea printre ăi nori furioși, măhnitöre priveșce lumină.

Și atunci, de jalea câmpurilor fugiă iarăș între norii cari se așeȃau trimbă de pânză și se storceau fără contenire.

Șoselele se desfunderseră; drumurile ajunseseră făgașuri. Nici chip să mai pötă porni caru pe undeva. Nu mai întelniai decăt fețe posomorite; nu mai auȃiai decăt blestemuri.

Iar în vremea asta, munca sta, brațele stăteau;

gurile sfêrșiau fără să vedă aducându-se la loc ale trebuincioșe casei.

Acuma chip se luminase, după o lună și mai bine de potop.

Dar locurile se scurgeau cu incetul; lanurile în mare parte erau potmolite; grăele stricate.

Ori incotro îți invertiai ochii, prăpăd; un oftat lung și greu ȃi se urcă pe coș din adâncu rărunchilor.

Vremea mai de tot trecută pentru porumb; iar sörerele par' că-și pierduse vlaga, așă uscă de incet ögörelle.

Din multe părți ale țerei sosiau vești de desnădejde, că precum și p'acolo se deslântuise urgie la fel.

II

La câteva linii mai departe de casa lui Ión Tabără șade Ilie Gazdă.

Îi ȃicea lumea așă fiind că într'o vreme fusese ci-că gazdă de ömeni buni, de ăia cu cinstea chiöră și cu mâna în punga altuia.

Ci-că-l prinseseră atunci pe Ilie cu mätta 'n sac, dar mi-l scăpase nuș' care avocat d'ăia care te ghileșce la tribunal și te 'ntörce acasă pânză albă ca lumina.

Ilie prinsese minte și se făcuse iarבă inflorită la casa lui: toți se minunau de dënsul; — nime nu-l cosiă, nime nu-l pășcea.

Ilie se ducea la biserică și se inchină de câte ori se 'nchină popa ori dascălul; aprindea luminări la icönele mari, da liturghii duminica, sərbătörea; chemă pe popa să-i facă acasă sfeștanii, iar la sfântu Ilie făcea praznic mare. Atunci îi intrau și lui rudele în casă. Încolo, nici odată.

Să fi dat el cuiva un ciur de mălaiu? Dömnle păzeșce! Să fi primit s'asculte nevoea cuiva? Dară!

Nici un amanet, nici pe datorie curată nu întindea nimënui un fir de paiu, un bob de grâu, un grăuncior de ori ce-o fi fost.

La cãrciumă se ducea, nici vorbă; grăiă inse numa cu ăia ai Regiei, cu popa, cu logöfetu moșiei; uneori, și asta rar, cu vr'un fruntaș, doi din sat.

Când veniă arendașu de la tãrg, Ilie cătă să i se întempe 'n cale ca să-i tragă plecăciune multă.

Și fiind că de altmintrelea se pricepea la ale plugăritului, arendașu se cam sfătuiă cu dënsul asupra pusului porumbului ori a locurilor mai potrivite pentru grâu séu altceva.

Neica Ilie eră ca un fel de boier al satului care numai cu fețe procopsite se indemnă la vorbă.

E un român nalt la trup și din bielșug zidit.

Capu lui par' că e-un pepene uns cu miere și tăvălit pân fulgi, așă de tuns ce se pörtă, și așă de albi ce-i sînt perii.

Mustaȃa grösă cât doue vrăbii se ridică rësucită cu fudulie de-amëndoue părțile gurei.

Căutătura i-e nu prea veselă și gura nu prea dată pe glume.

ȃi cam veniă să-ȃi scoȃi căciula când îl întelniai, că e chipos, al naibei!

Și-i dădeau bună ȃiua românii decă nu eră chip să se facă că nu-l ved; dar încolo, îl cam injurau, unde nu se puteau cu nimica lipi pe lângă dënsul.

Casa lui Ilie Gazdă, e de cãrămidă, cu ferestre mari, cu brëuri albastre și inflorită pe ici, colo din mistrie. Are vr'o patru odăi despărțite printr'o tindă cu vatră în fund.

(Va urmă.)

N. RADULESCU-NIGEA.

Bucurie, bucurie . . .

*Bucurie, bucurie așa clară și 'nverdită
Ce deschisă-ți e gândirea, ce departe de ispită :
Suflet îmbrăcat în zale, porța cerului deschisă,
Viața, cântec de plăcere ca din farmec, ca din vise ;*

*Mult e mult de când te-arusem și trăiam în rața-ți
sfântă,*

*Ca și florea neșciută, ca copilul care cântă,
Bucurie mult mi-e viața cu amar și cu 'ntristare !
Și plăcere și iubire îmi sânteti toate amare.*

*Vină 'n viața mea pustie și streină și pierdută
Să te sorb, să 'mbët fînța-mi . . . cu simțire neșciută
Să vorbesc, să rîd în dodii, să 'mbăex sufletu 'n mine
Ars de vînturi, supt de plôe, ingrădit de mărăcine.*

*Să 'ncălțesc suflarea-mi dragă, să me bucur de-a
mea viață ;*

*Ce-am cules din munca négră, ce-am trăit în dimînță ?
Vină 'n viața 'ntunecată și pierdută și pustie
Să me 'mbët să-ți sorb fînța, bucurie, bucurie.*

ELENA VORONCA.

O beșică de săpun.

Comedie în 3 acte, de Vittorio Bersezio.

(Urmare.)

Pandolfo. Dar, signora, e însădar, eu știi totul.

Matilda. Ce totul ?

Pandolfo. O, fii sigură, că voi păstră secretul.

Matilda. Dar ce secret ?

Pandolfo. Mai 'nainte l'am vădut pe servitorul
dtale în o prăvălie de mașce.

Matilda. Se pôte ?

Pandolfo. Ar trebui să-o șcii mai bine decât mine,
inse . . . ești așa de turburată.

Matilda. Da, nu me simțesc de tot bine.

Pandolfo. Pôte durere de cap ?

Matilda. Da, sufer des.

Pandolfo. Am aci o sticlută . . .

Matilda. Nu, îți mulțamesc. Mirosul îmi causează
și mai mari dureri.

Pandolfo. Atunci me voi retrage.

Matilda. Adio, signor Pandolfo.

Pandolfo. (pentru sine.) Aci e ceva la mijloc. (Ese.)

Matilda. Ah, cât me indignază ! Sînt tradată ! Să
cetesc încă odată epistola. (Cetește.) „Tu me iubești“.
Trădătorul ! „Și eu te iubesc“. Nerușinata ! Mi-ar plăce
să șciu cine e. „A trăi fără tine mi-e imposibil“. (Ce-
tește epistola până la sfîrșit.) Netrebnicii ! La miezul
noptii vré să-l aștepte în sala de redoută. Înțeleg ! De
acea dară a trimis pe servitorul după mașce și pe
mine m'a oprit așa de aspru să nu me duc la balul
mascat. Acesta o cred ! Dar' așteptă numai, Leonardî,
și eu voi veni la acest rendez-vous, și apoi vom vedé ;
ce vei face, fățarnicule ! (Clopotește vehement.)

Scena XVII.

Servitorul și Matilda.

Servitorul. Porunciți ?

Matilda. Ai fost prin oraș ?

Servitorul. Iértă-me, dar' n'o pot spune.

Matilda. Fiind că te-a oprit bărbatul meu.

Servitorul. Așa-i.

Matilda. Ai fost în o prăvălie de mașce.

Servitorul. Fiind că șcii totul . . .

Matilda (pentru sine.) Așa dară e drept ! Ei bine,
mergi încă odată și adu și pentru mine un domino.

Servitorul. Pentru dta, signora ?

Matilda. Mai bine adu indată doue, unul pentru
dame și unul pentru domni. (Pentru sine.) Ferdinando
me va insoți.

Servitorul. Inse . . .

Matilda. Costurile să fie negre. M'ai înțeles ?

Servitorul. Da.

Matilda. Atunci grăbește și du apoi costumele în
odaia mea.

Servitorul. Da, signora.

Matilda. Și înainte de toate să taci. Sui-te pe
pe scara cea mică, ca să nu te vedă nime. (Servitorul
ese prin eșirea din stînga.) Ah ! me voi resbună.

Scena XVIII.

Leonardî și Matilda.

Leonardî. Ești singură, Matilda ?

Matilda. El ! (Se preumblă agitată.) Vîno numai !
(Pentru sine.) Nu șciu ce me reține, să nu-i sar în
ochi.

Leonardî. Îți pot aduce vestea bună, că ne-a
succes a aplană afacerile lui Sgritti. Sînt foarte mul-
țămîi.

Matilda. Și eu sînt furiósă.

Leonardî. Tu ? Nu-i reu ! Și de ce ?

Matilda. De ce ? (Pentru sine.) Ce față nevino-
vată mai face !

Leonardî. Nu te-am vădut încă nici odată așa de
iritată.

Matilda. Și eu n'am cređut nici odată să ai un
suflet așa de negru.

Leonardî. Eu un suflet negru ? Visezi pôte,
Matilda ?

Matilda. Acesta-i mult !

Leonardî. Ești de mai 'nainte încă supărată ? N'ar
trebui să-o fii. Înțeleg, că nu toți își pot păstră liniștea
care mi-e înăscută mie ; dar' că ți atî de mult la
mână, e o greșelă, care . . .

Matilda. Iarăș am ajuns aci. Eu nu am decât nu-
mai greșeli și signorele are toate virtuțile și meritele
posibile . . .

Leonardî (incepe cu incetul a se infocă.) Te trac-
tez desigur cu multă blîndeță.

Matilda. Așa, așa, Me tractezi cu blîndeță !

Leonardî. La draci ! Ce va să ăică acesta ?

Matilda. Eu sînt pôte bărbatului meu necredin-
ciosă, așa-i ? . . .

Leonardî. Matilda !

Matilda. Eu sînt omul depravat . . .

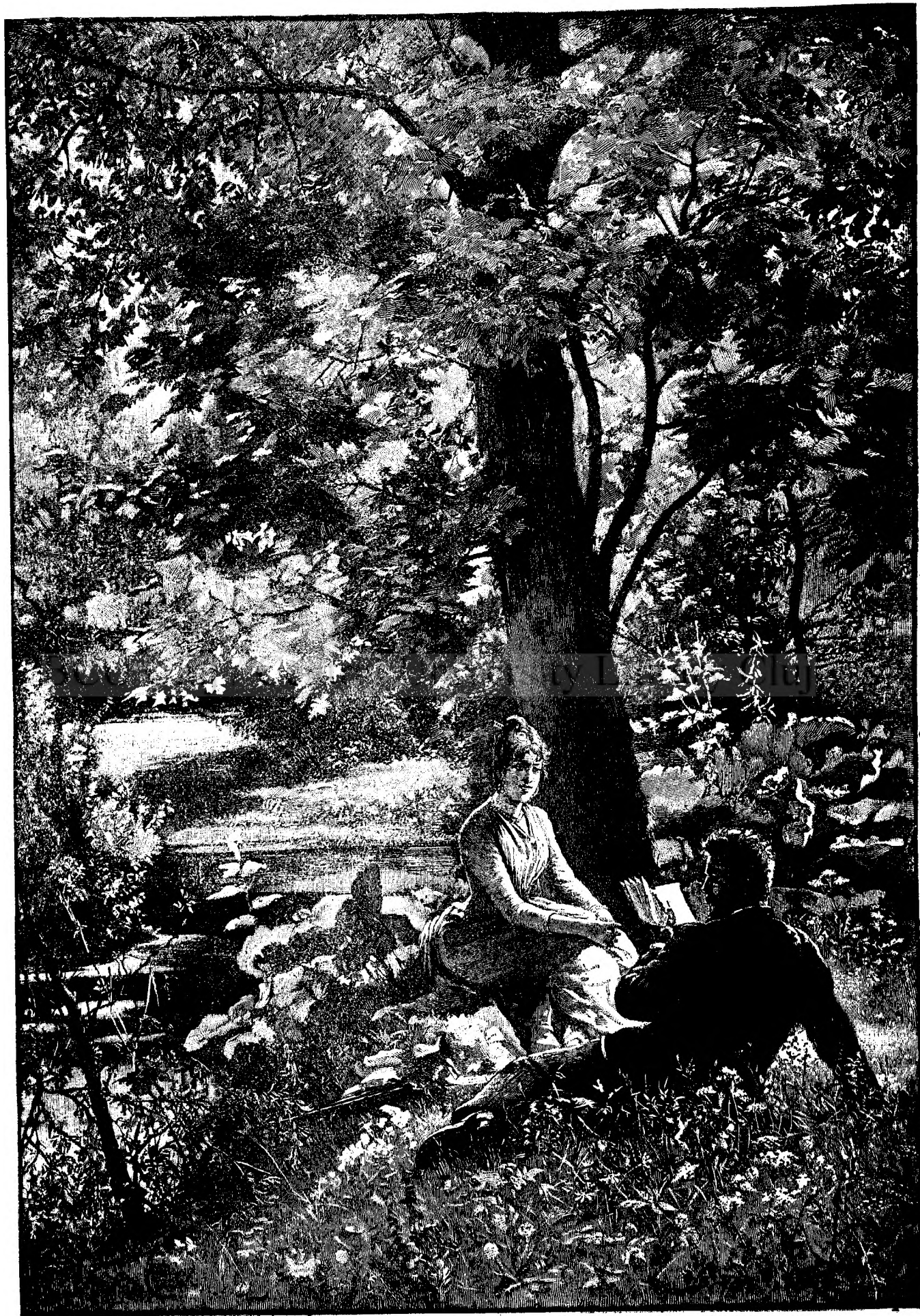
Leonardî. Acesta-i prea mult !

Matilda. Dar' me voi resbună, voi descoperi,
și dtale și ei ve voi scôte ochii.

Leonardî. Ei ? Dar' cui la adecă ? Esplică-te ceva
mai deslușit, decă nu vrei să treci de nebuună. Voi
femeile peste tot nu sînteti cu mintea intrégă.

Matilda. Vrei să me esplic ?

Leonardî. O vreau.

Inceputul romanului.

Matilda. Ei bine, ascultă dară, ce voiu spune acuma. Voiu tăce, vreau să me prefac, dar' n'o pot face.

Scena XIX.

Corbelli și cei de sus.

Corbelli (repede.) Cum stă? Cum îți merge, Matilda? Cum i merge Malvinei?

Leonardi (erumpend.) Prostul acesta mai lipsiă!

Corbelli. Chiar acum m'am întelnit cu Pandolfo, care mi-a spus in grabă: „Vin de la Leonardi, știi deja ce s'a întâmplat?” — Nu, am respuns eu. — Signora Malvina — dișe el — are sgârçiuiri și signora Matilda încă. „Am fugit deci ca un desperat; cum stau lucrurile?”

Leonardi (merge după Matilda, care se plîmbă sus și jos.) Lasă să aud acușele tale.

Matilda. M'am rescugetat, nu voiu dișe nimica.

Corbelli (mergînd după ambii.) Sper, că lucrurile nu stau reu.

Leonardi (mînios.) Nu-mi vei spune nimica? Cu cine crești că ai de lucru?

Corbelli. (lui Leonardi.) Liniștește-te... Ce s'a întâmplat?

Leonardi. Ah, mergi la dracu!

Matilda. O, crești dóră că me poți infrică cu strigătele dtale?

Leonardi. Signora!

Matilda. Signor!

Leonardi. Blăstîmat!

Matilda. O decă n'aș fi pus nici un paș in casa acésta!

Corbelli. Nu inteleg dóră nimica

Leonardi. O poți părăsi, decă voești.

Matilda. N'am trebuință de permisiunea dtale prealabilă, domnul meu.

Corbelli. Dar' dragii mei... ce va să dișă acésta? Matilda!

Matilda. Ah! lasă-me in pace. (*Intră in odaia ei și o inchuie*)

Leonardi (gemînd.) E cu puțință? Ce s'a putut întemplă? Cineva me va fi calumniat. Póte tu, Pascuale? (*Îl apucă de guler.*) Tu ai spus ceva despre mine?

Corbelli. Eu? Îți jur, că nu-i drept. Nu sînt capace de așă ceva.

Leonardi. Decă crede, că póte abusá de bunătatea și răbdarea mea, se inșelá. O iubesc, sigur. Dar eu nu vreau să spriginesc astfel de capriții! (*Mînios cătră Corbelli.*) Nu, nu vreau să-o fac.

Corbelli. Nici decum nu sînt de altă părere.

Scena XX.

Ferdinando, Leonardi, Corbelli.

Ferdinando (pentru sine.) N'am mai voit să vin in casa acésta, dar' inima m'a invins.

Corbelli. Ah! Ferdinando aci. (*Pentru sine.*) Dumneșeul meu! Fata acésta!

Ferdinando. Iubite Leonardi, te caut. Am trebuință de sfatul, de sfaturile și amiciția dtale.

Leonardi. Lasă-me in pace. Și dta ești un bărbat?

Ferdinando. Eu?

Leonardi. Nu vreau să mai aud nimica. Decă nu

mi-ar zăcé in caracter, să nu me mîni nici odată, și-aș dișe că ești un om de nimică și că m'aș bucurá, decă nu me-ai mai molestá. (*Intră in odaia sa.*)

Ferdinando. Mie o astfel de ofensă? Și să sufăr cuvintele aceste? Nu, nu, pe onórea mea, nu.

Corbelli. Ferdinando...

Ferdinando. Simțesc in mine o furie, care me mistue.

Corbelli. Deórece ești aci, te-aș rugá...

Ferdinando (se întórce mînios spre el.) Ce voiești? Crești dóră că și dta me poți ofensá?

Corbelli. Dómne păzește! Aș voi numai să-mi...

Ferdinando. Am lipsă de cineva, asupra căruia să-mi vers mânia.

Corbelli. Numai asupra mea nu.

Scena XXI.

Matilda, Ferdinando, Corbelli.

Matilda. Ferdinando, ești singur? (*Deschide ușa de jumătate.*)

Corbelli. Da, Matilda, e singur, căci eu me duc numai decát. (*Pentru sine.*) Și încă in galop. (*Ese.*)

Matilda. Am lipsă de dta.

Ferdinando. Ah, Matilda, sînt desperat.

Matilda. Și eu stau să nebunesc.

Ferdinando. Malvina încă va face să-mi pierd mintea, și Leonardi încă e așă de reu.

Matilda. Di mai bine, că e un trădător, un depravat. Dar' vei vedé, cum l'oiu prinde.

(Va urmá.)

I. I. SCEOPUL.

Sugestione.

De Jean Reibrach.

I

Doctore! strigă stăpána casei, o experiență: adórmee pe cineva.

Chipul lui Desnoves se posomorí:

— Scusă-me, dnă; nu mai fac magnetism.

— Oh! de ce?

Celelalte femei se repeșiseră la el, cu ochii strălucitori de curiositate, și rugăciunea care deschisese buzele lor roșii se inchise intr'o mutră de imputare: pe gânduri el repetă:

— De ce?

Apoi, după ce esită puțin, urmă:

— Ca să-mi iertați refusul, ve datoresc o esplucațiune: ei bine! fie!

— E o istorie? întrebă cineva.

— O istorie adevărată! dișe Desnoves.

II

Și după ce ședură:

— Acum un an și jumătate, incepù el, me dusei in provincie ca să vîd pe unul din prietini mei. Să-l numim Paul, decă vreți. De multă vreme întemplările vieței ne despărțiseră; căsătoria lui mai cu sémă, care îi adusese o proprietate, îl legase de țéră. Dar adesea ori gândul meu se indreptase c'o invidie secretă spre

colțisorul tihnit in care densusul își petrecea ciasurile, venând, pescuind, și plimbându-se călare.

„Cum sosii, găsi impresiunile acestea. O senzațiune de odihnă, de seninătate, de ușurare se răspândia prin aleele arborilor la extremitățile cărora castelul Ludovic XIII se înalță scaldat în sóre.

„Paul venise să me aștepte la gară. Nu-i vedui nevêsta decât mai târziu, înainte de mêsă. Eră foarte frumoasă: ochii negri, o privire plină ale cărei priviri luau, când se plecau, ascuțiturile săgeților; o talie superbă, o peliță albă, plină de viață. Nu-mi puteam stăpâni admirațiunea; dar, ceva ciudat, încercam o decepțiune.

„Eră o inchipuire? Femeia acêsta intră cu greu in idila mea. Vieța ei mi se părea că face să plesnescă cadrul acesta de pace și seninătate. Mai ales, un alt óspete sosi, un tînér, un vecin de moșie. Și când me uitai la Paul, prietenul meu mi se părù cam incurcat. Bucuria sosirei mele se potolise in ochii lui; il vedeam in starea obiçnuită de sigur, puțin inse cam jenată, ca un bărbat care se teme să nu i se gâcescă gândurile.

„N'avui vreme să me opresc multă vreme la gândurile acestea. Amintirile me duceau departe. Apoi, pe la mijlocul prânđului, convorbirea de la început vagă, se orientă deo-dată intr'un subiect la modă pe vremea aceea: fenomenele sugestiunei și ale hipnotismului.

„Prietenul meu, de la primele descoperiri se interesase de studiile acestea; și de luni întregi avea discuțiuni cu nevêsta lui.

„Ea tăgăduia fenomenele acestea, ñicând că nu e decât șarlatanism, pe când Paul, afară de ceea ce citise, putea să afirme lucruri foarte curioșe, după propria sa experiență: intr'o ñi, la Paros, chiar el se oferise ca subiect, și fiind adormit indeplinise, fără să știe, óre-cari acte ordonate in somn.

— Și-a ris de dta! ñise nevêstă-sa.

„Și întorcându-se spre mine:

— Aide, doctore, ajută-mi să-i scot prostiile asta din cap; te asigur că inebuneșce!

„Incolțit, fui silit s'o contrañic. Mărturisii că și eu me interesam de cestiunile acestea și citai fapte la cari fusesem martor, Dar ea sta neincređetóre și declară că nu va crede decât atunci când va vedé și póte nici atunci.

— Și e ușor, urmă ea: de óre-ce bărbatul meu e un subiect, fii bun de încercă.

„De altfel chiar Paul se oferì la experiență; il privii: simții după privirea lui oscilatóre c'o să cađă indata in puterea mea.

„Trecurăm in salon. Paul eră intr'adevêr un subiect minunat. De la început, adormi.

„Nevêstă-sa sta intr'un fotel.

— Dórme! anunțai.

„Ea își strigă bărbatul, veni să-i ia mâna, apoi îi lăsă brațul care cađù nesimțitor:

— Așă e, ñise ea; ei bine! acum, sugerésă-i ceva...

„Părù că se gândeșce...

— Ceva neobișnuit, ciudat, pe care nu l-ar puté ghici, pe care nu-l obișnueșce...

„Se uită in giurul ei. Pe mêsă eră deschisă o revistă de ipnotism, un cuțit de fildeș eră de-asupra. Foiletă repede.

— Uite, ñise ea de odată, punênd degetul pe un paragraf, uite o experiență făcută, se ñice, cu succes la ospiciul Sâlpêtière: repetă-l și voiu fi convinsă.

„Esperiența consistă in a sugerá „subiectului“, la un cias fix, un act determinat; și actul acesta eră sinuciderea încercată cu un obiect inofensiv pe care „subiectul“ trebuia să-l ia drept un pumnal.

— Cu plăcere! respunsei.

„Ea-mi intinse cuțitul de fildeș.

— Ține mult la cuțitul acesta, adăogă ea și fiind că e fragil, decât cu adevêrat il rupe, nu me mai indoesc de loc.

— Fii sigură, afirmai, că va rupe cuțitul.

„Me întorsei spre prietenul meu, și puindu-i cuțitul de fildeș sub ochi:

— Veđi pumnalul acesta? ñisei incet. Il pui ací, pe mêsă. Mâne diminéță, când clopotul va chemá la dejun să iei cuțitul acesta și să te omori.

„Il deșteptai. Nu-ș aducea aminte de nimic. Eră inse intrigat de actul ce-i sugerasem și s'așteptá dintr'o clipă intr'alta, la o poștă de ceva.

„Sêra se sfêrși vesel.

„A doua ñi diminéța, ne plimbam câte trei pe terasă, când, deo-dată, clopotul dejunului sună. Paul ridică capul; apoi, deo-dată, repede, plecă, intră in castel. Nevêsta lui se îngâlbense reu.

— Vino iute! ñisei.

„Dar ea remase nemișcată:

— De ce? ñise ea. Vêđ bine că sugestiunea are dreptate. A plecat. O să inebunéscă acum.

„Iute, me indreptai spre salon, să-mi găsesc „subiectul“. Dar de la ușe scosei un șipăt de gróză, Paul eră intins jos, mort, — cu un pumnal in inimă“.

III

— Un pumnal adevêrat? întrebă cineva.

— Da, ñise Desnoves, un pumnal adevêrat.

Adăogă:

— Me uitai pe mêsă: cuțitul de fildeș dispăruse.

Apoi, după o tăcere, sfêrși.

Nevêsta lui Paul s'a măritat pe urmă, a luat pe vecinul de moșie, tinerul care, in ajun, prânđise cu noi.

Cugetări.

In poesie adesea sacrifici ideia pentru inimă, in vieță inima pentru situații sociale.

*

Ñiaristul își iubeșce meseria, precum sentinela își iubeșce postul din fața dușmanului.

*

Amenințările unui inamic nu sânt așa de vătêmtóre ca lingușirile lui.

*

Prietenia este o înfrățire și ințelesul seu cel mai frumos ideal al înfrățirei.

*

Fericirea altuia se face jertfind pe a nóstră proprie.

*

Amoresatul sémênă cu struțul: crede că tu nu-l veđi, decât el nu te vede pe tine.

*

Hoții trãesc in cete; dar mincinosul n'are nici o dată complici.

*

Amabilitatea este o virtute ce o prețueșce omul numai la alții.

POPORUL.

Colinde.

Gntorcu-se 'ntorcu-i Dómne,
 Doi soimuți galbeni,
 De-asupra de pom.
 Sub pom cine șede?
 Șede-și maica sfântă.
 Lucru ce-și lucră?
 Firu-și firuă,
 Fașa dimpletă,
 Mândru o gătiă;
 Pe crengi o puneă.
 Soimii se lăsă,
 Fașa apucă,
 Sus cu ea sbură;
 Iar cea Dómnă mare
 Din graiu le grăiă:
 S'o-duceți 'napoi,
 Că vor blăstémă:
 Cei rari,
 Pecurari,
 Cei dalbi vácărei,
 Și cei purcării!
 Soimii ascultă
 Și o aducea,
 Pe crengi o puneă;
 Iar cea Dómnă mare,
 Mi ții alduiă
 Și ei că sbură
 Și mi se perdeă,
 Se perdeă in zare,
 Până 'n vênătóre...
 Ferice-i ferice,
 De cine-i ferice?
 De boeri bētrâni,
 Ce 'n raiu capēta
 O mēsă galbēnă,
 In colțuri de mēsă,
 Pomii-și resăriă;
 Sórele-și luciă,
 Mândru in floriă...
 Și plóia ploia,
 Pómele-și creșcea;
 Sórele-și luciă,
 Pómele-și cocea;
 Vēntul aburá,
 Pómele-și pică,
 Mésa o umplea;
 Boeri culegea
 Și 'ncă le ducea,
 Sfintei l'umineci,
 Dalbei bisericii
 Și le inchiná,
 Fiului cel sfânt
 Născut pe pământ.
 Colo sus colo mai sus
 Florile dalbe.
 Sus in cēta cerului,
 Nu șciu cēță-i óri verdētă.
 Dar verdēța cine-o pașce?
 Pașce-o singur Dumneșeu,
 C'un bolteu mare de oi.

Dumneșeu așá grăiă:
 — Eu pe voi, oi
 Vinde-voi,
 Că de când eu sūnt la voi,
 Albit am și eu ca voi,
 Și eu pe voi mi-oiu luá:
 Un vestmēt
 Până 'n pământ.
 Pe póla vestmētului:
 Scrisă-i luna,
 Cu lumina,
 Sórele cu rașele
 Și mai sus pe umerele:
 Scrise-s stele,
 Mērunțele,
 Cu luceferi printre ele.
 Florile dalbe.

Strigături.

— De pe Crișul-negru. —

Când încep flăcării hora, strigă:

Hai să ne 'nșirăm in danț,
 Ca și zarele in lanț...

iar după ce se 'ncinge 'n ei flacăra amorului, strigă:

De-ar fi mândra 'n deal la cruce,
 De trei ori la ea m'aș duce;
 De-ar fi mândruța la șes,
 Acolo m'aș duce des:
 Și prin apă și prin foc,
 Numai să șciu c'am noroc...

Când cutare flăcău voeșce să facă comparare in-
 tre 2 fete, strigă:

Place-mi mie ca să joc,
 Cu fata ce-i cu cojoc,
 Deie-i Dșeu noroc;
 Da-mi mai place ca să joc.
 Cu ceia ce-i cu zobon.
 Că miros' a puiu de domn...

iar când cutare flăcău e 'ndrăgostit in atare fată,
 strigă:

Verișana, verișană,
 Ia-ți păpuci cu părujană,
 Ia-ți ciureci,
 Pe umerei,
 Și mărgelile spărgurei:
 Pórtă-te cum ti-i purtá,
 Numai nu te mărítá.

Poesie populară.

Sērmana ce turturea,
 Amărítá-i Dómne ea,
 Că o remas singurea:
 Cu puiții-alătura
 Și n'are cine-i ținea.
 Și io-s Dómne singurea
 Și amărítá-s ca și ea.

IOSIF STANCA.

Descântece.

Descântec de metrice cu cias reu.

Dómne Marie Maică sfântă de tine, iértă-me și-mi ajută!

Se luară 9 frați cu 9 fărtați, cu 9 săpi, cu 9 securi late, Maica sfântă-i întrebă:

— Unde mereți voi 9 frați cu 9 fărtați, cu 9 săpi, cu 9 securi late?

— Noi merem la bradul cel mare care mezereră ciurda alor 99 de sate.

— Acolo nu ve duceți, ci mereți acolo la N. că i s'o țipat metrice cu cias reu, d'acolo o scóteți ș-o ertuiți, că de nu îi scóte și ertui, cu 99 de pluguri oiú* ará, cu 99 de semănători-oiú seméná!

Hei napoi metrice cu cias reu, acolo nu te face, ci te 'ntórcé, că cu 99 de secerátóre secerá-te-oiú, din cóstele lui N. scóte-te-oiú!

Cu 99 de cará purtá-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú.

Hei napoi metrice cu cias reu, acolo nu te face, ci te 'ntórcé, că in 99 de arii băgá-te-oiú, cu 99 iepe sure călcá-te-oiú, sdrobi-te-oiú și d'acolo scóte-te-oiú.

Cu 99 de furci de oțél scuturá-te-oiú, întórcé-te-oiú și d'acolo scóte-te-oiú, cu 99 de felezauă felezi-te-oiú, măturá-te-oiú d'acolo scóte-te-oiú, cu 99 de lopeți de oțél vénturá-te-oiú, strecurá-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Cu 99 de ciururi de fer direge-te-oiú, întórcé-te-oiú și d'acolo scóte-te-oiú, la 99 de mori duce-te-oiú, măciná-te-oiú, prav cenușe face-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú.

Hei napoi metrice cu cias reu, acolo nu te face, ci te 'ntórcé! Că cu 99 de site cerne-te-oiú, sbate-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Cu 99 de cânți de apă opá-rí-te-oiú, arde-te-oiú, frige-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. In 99 de cuptóre băgá-te-oiú, arde-te-oiú, frige-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú.

Hei napoi metrice cu cias reu, acolo nu te face, ci te 'ntórcé! Cu 99 de paloșe de oțél ințápá-te-oiú, tăie-te-oiú și d'acolo scóte-te-oiú. Acolo nu te face, ci te 'ntórcé, că gráu s'o gătat, pita s'o mánecat, tu acolo și nu remái nici cât e un fir de mac in patru crepat! Ci te du, te tyicázeșce și te buduleșce in codrii pustii, unde cocoș nu cântá, vacá négrá nu rágeșce, fatá albá nu se despleteșce, unde cáinii nu látrézá, om cu suflet nu urmézá. Că N. nu-i harnic și te-adipe și te sature.

Că mánca pogace cenușósá,
Și bé apă șcilburósá,
Și să-și vie 'n ori,
Ca gráu 'n flori,
Și remáe curat și luminat,
Ca și un fir de gráu curat.

Iară se luară 9 frați cu 9 fărtați, cu 9 săpi, cu 9 securi late. Maica sfântă-i întrebá cá:

— Unde mereți voi 9 frați cu 9 fărtați, cu 9 săpi, cu 9 securi late?

— Noi merem la bradul cel mare, care mezereră ciurda alor 99 de sate.

— Acolo nu ve duceți, ci ve 'ntórcéți la N. că i s'o țipat metrice cu cias reu.

D'acolo o scóteți ș-o ertuiți, că de nu îi scóte și nu îi ertui: Cu 99 de pluguri oiú ará, cu 99 de semánători oiú semáná, cu 99 de culegători oiú culege!

Hei napoi metrice cu cias reu, acolo nu te face, ci te 'ntórcé! Că la 99 de topile duce-te-oiú, topi-te-oiú,

* Ovoi.

d'acolo scóte-te-oiú. Pe 99 de garduri intinde-te-oiú, resfirá-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Cu 99 de meliți de oțél meliță-te-oiú, sdrobi-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Cu 99 de grebeni de oțél grebáná-te-oiú, impunge-te-oiú, străpunge-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Cu 99 de fuse tórcé-te-oiú, suci-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Cu 99 de rișchitóre, rișchiá-te-oiú, intinde-te-oiú, resfirá-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. In 99 de deje băgá-te-oiú, udá-te-oiú, frige-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Cu 99 de maiuri bate-te-oiú, sdrobi-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Cu 99 de vértelniți depáná-te-oiú, bot face-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Cu 99 de urzoi urzi-te-oiú, întórcé-te-oiú, suci-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Pe 99 de resbóe inváli-te-oiú, intinde-te-oiú, imboți-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Cu 99 de spete de oțél bate-te-oiú, sdrobi-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Cu 99 de fórfeci de oțél tăiete-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. In 99 de deje băgá-te-oiú, arde-te-oiú, frige-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú. Cu 99 de ace de oțél impunge-te-oiú, străpunge-te-oiú, d'acolo scóte-te-oiú.

Hei napoi metrice cu cias reu, acolo nu te face, ci te 'ntórcé, că pánza s'o gătat, hainele s'o purtat, tu acolo și nu remái nici cât e un fir de mac in patru crepat! Ci te tyicázeșce și te buduleșce și te du 'n codrii pustii, cá te-aștéptá „Lina-Mandalina“, cu mesele intinse, cu luminile aprinse. Acolo te ráncáeșce, acolo te boncáeșce, acolo ț-i iérba nepáscută și apa nebéutá.

Dă-i Dómne léc de la tine, după descântecul de la mine. Amin.

La bărbați se descântá in mēduvá de cal, iar la muieri in mēduvá de iépá, cu mēduva acésta apoi se ung.

De beteșig reu, de ametelá (Epilepsie.)

Se descântá cu: strat de prunc mai intēiu născut, sórte de iépá, creeri de cap de liliac, irimá de corb, cuib de sturz, ștréng de care spēnșurá și sánge de smēu. Cu acésta amestecáturá se va afumá bolnavul. — Se ia un scutec (lipideu) și se móe in apă, acesta se intinde peste cel bolnav, care e culcat jos, peste scutec se pun pae, iar paele se aprind și in decursul arderei lor descántátórea cuvēntá:

„Dómne Mărie Maică sftá de tine, iértă-me și-mi ajută-me. — Atunci să fie N. bitég, când va fi postava pat, când i-a fi limba cât grinda, ochii cât oblacele, gura cât ușa. Când i-a fi mă-sa muere. Și atunci să fie el cu bóla acésta, când a umblá cu piciórele pe grindá și cu capul pe pámēnt.

Descántátórea incungiurá desbrăcatá de 9 ori pe cel bolnav in decursul descántecului.

In locul unde bolnavul se ridicá și pune piciorul mai intēiu, acolo se scuipá un cocoș de 9 ori decá e bărbat, iar decá e femee — atunci o puicá și se ingrópá de vie pe locul acela dicēnd: Atunci să fie N. bitég — când va fi cocoșul acesta om cu gurá, cu ochi, cu nas, cu urechi, cu mâni, cu picióre cum e omul, cá dau cap dēr cap, ochi dēr ochi, urechi dēr urechi, nas dēr nas. Amin, amin, amin.

Chiuiturá.

Dis-o maica cátrá mine,
Sá nu dau gurá la nime,
Dará dracu póte face,
Sá nu dau la cine-mi place.

SALON.

Scrisore din München.

Permiteți-mi acuma, mes dames, să trec la o epocă, care și-a început existența în o sală mică... Cine ar fi creșut, că acesta sală, — suprafața-i abia mesoră 18 pași pătrați, să potă deșteptă în inima mea atâtea suveniruri dureroase și în ducerea lor așa de dulci.

Și totuș ați mi-e necesitate absolută să petrec puțin câteoa ore în această sală înaintea portretului lui Carlo Dolci. Pe cine reprezintă acest portret? Toți dau la această întrebare din umeri, nime n'o știe... și-i sormană Didina.

Schiller a șis odată: „Pictura e mână drăptă a naturii. Acesta nu produce decât creaturi, pe când cealaltă produce omeni“. Și are dreptate, căci numai pictura e în stare să producă tipul ideal al omului, liber și neinfluențat de întâmplările realității.

Și când vęd acest ânger cu përul lung, negru, acoperind umerii albi ca zapada... cu buzele-i de marmoră... cu ochii...

Ah! unde e, Heine, poetul teu nebun de amor, care din adâncul nebuniei sale să scotă o imagine, care s'ar puté asemănă cu acești ochi?

Didina!

Înaintea acestui ânger am iubit, am plâns și am ris. Am iubit cu atâta foc, încât am creșut că puterea iubirii mele s'ar puté avântă peste neputința omenescă, dând viêtă acestei pânze nesimțitoare.

Am plâns amar, și plâng încă, când privesc în acești ochi melancolici, căci numai atunci cuprind mărimea tericirii, care am perdut-o pentru totdauna...

Surid când me uit la aceste buze, căci imi aduc aminte de sărutul lor divin... oh, dar ar ținé prea mult să ve povestesc despre acest sărut lung și dulce... ar trebui să încep cu cățelușă buniciei, care umblă numai pe trei picioré și eră așa de bētrână... și ar fi trăit totuș și ați, decă n'ar fi murit într'acea.

Dormi iubito, dormi în pace.

N'am venit să-ți tulbur somnul...

Pe când scrieam cele de sus, mi-au venit în minte niște versuri frumoșe de Vlahuță, niște șire gin-gașe. Scusați-me, mes dames, decă nu vi le pot cită, dar le-am fost cetit de timp așa de îndelungat, încât numai slab imi aduc aminte de ele. Am trimis ce-i drept la biblioteca societății „Romania“, dar bibliotecarul mi-a respuns, că societatea nu dispune de cărți românești. Ve puteți închipui ce penibil m'a surprins acest respuns. Sânt inse convins, că între cetitorii acestor șire se va află vre-unul, care să delătore acest inconvenient.

Trecem acuma în sala din fund a galeriei de tablouri unde vedem un paysage admirabil pictat de un maestru francez. Reprezintă o vale încântătoare, încungiuată de munți. Când vęd această vale... imi pare atât de cunoscută... me adâncesc în vederea ei... me perd în o lume visată... par că și eu petrec iarăș în această vale... sôrele încercă să străbată prin ramurile și frunțele arborelui în a cărui umbră dor-

mitez visând de o altă lume... Deasupra capului meu cântă păserele cântece vesele... iar din depărtare străbate lin tremurător din cordele unui pian serenada mexicană „La Paloma“... așa de dulce... așa de răpitor... și gândul meu sboră departe la copilă, care scote aceste sunete pline de viêtă din un instrument nesimțitor... e sormană Didina!

Cu fața pălită de palôrea morții... cu ochii stinși... îmbrăcată în haină albă... pe cap cu cunună albă de mort... șade la pian și-mi cântă pentru cea din urmă dată cântecul meu... așa de înfiorător de dulce și trist... încât lacrimi imi inundă ochii și plâng amar ca un copil...

Dar în lături cu aceste dureri trecute! Drept ai frate Simin, e copilărie a visă la trecut, când ținta noastră e în viitor.

Pereat tristitia!

Mai bine să cântăm și să jucăm:

Am un galbin și nu-i bun,
Nu-l pot bé cu mândra 'n drum,
Am un galbin și-oiu să-l beau,
Dice baba că-i al seu.
Tra... la... la... la... la...

Apropos, mes dames, știți care e deosebirea între un pian și o mașină de cusut? Nu? Atunci grigiți ca la ocașiune să nu cumpărați în loc de pian o mașină de cusut.

M. AEGEA.

Inceputul romanului.

Frumoșă veră cu farmecile sale nenumerate invită pe toți în brațele ei. Ce este mai delicios decât a te culcă 'n ierba verde și a te desfătă în natură? Inimile cari se iubesc, acolo primesc indemn să se des-tainue și să țese romanuri. Părechia tineră din ilustrațiunea, făcută după tabloul lui F. Görlin, e la inceputul unui astfel de roman. El citeșce o istorie de amor și într'acelaș timp și 'n inimile lor se nașce și se forméză un roman de amor.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Estetică și Poetică. A apărut la Craiova, în tipografia David I. Benveniste: „Principie de estetică și poetică“, partea II, Poetică, de M. Străjanu, doctor în filosofie și profesor de limba și literatura română. Drept specimen, iată capitolul „Bócetele“. Românii au la înmormântări multe datini însemnate, atât din punctul de vedere istoric cât și psihologic, pentru credințele poporului întemeiate pe cele mai vechi tradițiuni religioșe. Una din acestea e datina de a plânge séu a bocii pe mort de trei ori pe di, diminéța, de unde vine numirea de „cântecul dorilor“, la améști și séra. Acestă poesie funebră pörtă numirea de „bócete“ séu „cântece de morți“. La Romani, de unde le avem și noi, se numiau *neniae*, de la țeița înmormântării Nenia, care își avea templul seu la pórta viminală, afară din Roma. Ele se esecutau de femei plătite pentru această, numite *preficae*, și erau acompaniate séu alternate de sunetul fluerelor, ca și ați pe unele locuri la

Români. Bócetele își trag originea, ca și colindele și basmele, din poezia primitivă a popoarelor indo-europene. Pentru aceea și în ele se află idei mitologice; dar ele sînt mai importante prin simțemintele de respect, de iubire și duiosie familiară, cari arată noblețta de inimă a poporului. Căci bécetele la noi se cîntă mai mult de femeile din familia și rudele reposatului. Sînt inse și ađi femei chiesmate sėu venite inadins pentru a se bocii, a cāror plată stă in haine și alte lucruri de ale mortului, nu inse in bani. O particularitate insemnată a bécetelor este simțemintul de venerațiune pentru cei repositați, cum ăice poporul, vorbă caracteristică pentru credința religioasă. Defunctul este numai adormit, numai cufundat in repausul unui somn adănc, din care are să se deștepte in altă viață. Și subt acest vėl misterios al nemuririi, sufletul defunctului devine o ființă demnă de venerațiune. De aci rugăciunile, serbările și sacrificiele numite *pomeni*, cari se fac intru aducerea aminte a acelor morți, atăt pentru a cástigă grația lor inaintea lui Dumnezeu, căt și pentru a-i liniști și a cástigă grația și buna voință a lor pentru cei remași in viață. Spiritele celor buni se cred a fi bine făcătore, un fel de āngeri pázitori ai familiei; spiritele celor rei, cum sūnt strigoii și strigóicele, moroii și vėrcolacii (spiritele copiilor cari mor nebotezați), se consideră ca făcătore de reu. Poporul atribue uneori sufletelor celor morți influență și asupra naturei. D. e. se crede, că sufletele celor spėndurați sėu inecați turbură atmosfera și produc ploii și vėnturi. Romanii numiau spiritele celor rei Lemures, ale celor buni Lares. Lari se numiau mai ales spiritele străbunilor unei familii, unei ginți, unei cetăți sėu ai națiunii; și erau adorați ca genii protectori ai acestora. Larilor familiari, cari aveau statuetele lor lăngă cāmin, li se aducea ca sacrificie vin, tāmăe, cāte o pārticică din fiecare māncare și coróne de flori violete, de mirt și de rosmarin. Fiii patriciilor, ajunși la etatea de 17 ani, cānd luau toga bārbătescā, inchinau Larului globurelul de aur, ce-l purtau pānă atunci la gāt, și-l atėrnau de gātul statuetei. Cultul străbunilor se crede a fi contribuit, in timpurile anteistorice, o bună parte la ęnsăși originea religiunii.

Legenda țiganilor. Acesta e titlul broșurei 70 a „Bibliotecii pentru toți“ editată de librăria Carol Müller. Legenda țiganilor e scrisă in versuri de dl Petru Dulfu, care a prelucrat cu asta ocaziune cāteva anecdote populare despre țigani, intr'un stil ușor și plăcut. Legenda se publică acum intėia-óră. Apoi urmėză legenda populară „Coțofana“ de acelaș autor, pe care cetitorii noștri o cunosc, căci a fost publicată intėia-óră anul curent in fóia noastră. In sfėrșit se reproduce un cāntec, al doi-spre-decelea, din Isprăvile lui Păcală“, lucrare premiată de Academia Română. Pe lăngă limba curată romănescă, versificația corectă sūnt caracteristicile și ale acestor lucrări ale stim. nostru colaborator; de aceea credem că și aceste vor fi citite cu plăcere. Broșura are in cap portretul și biografia autorului și e intercalată cu ilustrații de Hlavsa. Prețul unui exemplar 30 bani (16 cr.)

Poesii romănești franțoseșce. Dl Alex. Macedonschi va face să apară in curėnd un volum de versuri franceze. „L'Echo De la Semaine“ marea revistă parisiană publicāndu-i in numărul seu cu data de 10 maiu st. n. un sonet ce se va tipări in fruntea volumului seu, il insoțeșce cu următórea notă pe care ne facem o plăcere s'o comunicăm și cetitorilor noștri: „Dl Alex. Macedonschi, marel poet român, ne dă in-

„tėetatea unui sonet ce va figură in capul volumului „seu de versuri ce va apără in curėnd in București și in Paris. Sūntem fericiți că-l putem oferii cetitorilor „noștri cari îi vor prețui atăt cugetarea căt și nu mai „puțin forma“.

Điar nou. *Cinstea*, nou điar politic, economic și literar, dirijat de un grup de Români din Basarabia, va ęși la 1 septembrie in București. Điarul „Cinstea va avė corespondenții sei speciali in Transilvania, Bucovina, Basarabia și Macedonia. Noul điar va fi organul unei grupări politice de sine stătătoare.

TEATRU și MUSICĂ.

Concert in Oravița-montană. Reuniunea română de cāntări și musică din Oravița-montană va da ađi, sāmbătă la 29 iunie (11 iulie), in Grădina otelului „Coróna ung.“ de acolo un concert, cu următorul program: 1. G. Dima: „Copilă tinerică“, cor micst. 2. I. Vidu: „Vino lele“, cor bārbătesc. 3. a) Yradier: „Porumbița“, cāntec popular spaniol, b) L. Gordigiani: „Sta Lucia“, cāntec popular italian, esecutate de corul de dame. 4. I. Dorian: „Liliacul alb“, romanță pentru tenor, esecutată de dl C. Cucu. 5. G. Dima: „Doue inimi“, cor micst. 6. E. Nejedly: „Mersul cāntăreților“, cor micst. 7. L. Denza: „Funiculi Funicula“, cāntec popular italian, solo pentru tenor (dl Cucu) acompaniat de corul micst. După acea urmėză joc.

Petrecere de vėră la Someș-Odorhein. Tinerimea română sėlăgiană-chiorană, va arangia cu ocaziunea adunărilor generale al despărțemintului Asociațiunii transilvane și al Reuniunii femeilor romăne sėlăgene, la 2 august, in Someș-Odorheiu, petrecere de vėră. Venitul curat e destinat pentru Reuniunea femeilor romăne sėlăgene și pentru biserica gr. c. română de acolo. In capul comitetului arangiator stau dnii: Demetriu Suci, președinte; dr. Vasile Gyurkó, drd Sig. Pap, v.-președinti; drd Mihaiu Pap, secretar I; drd Augustin Dosa, secretar II; Ioan Pop, cassar; Sig. Lengyel, controlor.

Petrecere de vėră la Lechința-săsescă. Inteliğința română din giurul Uifalėului sāsesc va arangia la 19 iulie n. in Lechința sāsescă, in otelul opidan, petrecere de vėră. Venitul curat e destinat in favorul bisericii romăne gr. c. din Uifalėu.

OGLINDA LUMEI.

Repararea nasurilor. Industria reparării nasurilor are de cāțiva ani o mare căutare. De curėnd americanii s'au năpustit asupra acestei afaceri. Ea a ajuns pānă acolo, incăt persoanele cārora din vr-o impregiurare, podóba obrazului a primit o diformitate, să le procure nasuri artistice din aur și oțel. O firmă din New-York, care se ocupă exclusiv cu această industrie, incredințeză că comerțul de asemenea nasuri este in-floritor. Ómenii cu nasuri false trebuie să pórte ochelari, cari le susțin nasul, și nimeni nu va cunóșce că fața lor ar fi desfigurată. Un nas care sémėnă cu culórea obrazului, costă 500 dolari, iar pe deasupra, firma garantėză pentru cinci ani buna stare a nasului. Cu tóte acestea, la asemenea amăgiri, accidentele nu sūnt escluse precum o dovedeșce procesul de divorț intentat in New-York dlui David Finkelstein din

Bridgeport, și care este încă pendinte. Frumosul domn Finkelstein, nu se știe cum, pierdându-și nasul, lăsa să i se pună unul fals, dar așa de perfect, încât nici chiar cei mai buni amici ai lui nu bănuiau acest fals. El veni în New-York și făcu curte frumoasei Ida Isembrok, fiica dlui Pesoh Isembrok. Frumosa Ida nu observă înșelătoria și tinerul îi plăcu ei mult. Ofițerul de stare civilă, Ion C. Wand, din New-York îi căsători în totă regula. Nunta trecu cu fericire, asemenea și felicitările mariagiului nu mai puțin, când un fatal destin voi ca David Finkelstein, printr'o lovitură, să-și piardă renume, nas și nevastă. Nenorocitului îi veni să strănute și n'apucaseră să-i țină să-i fie de bine, și mirăsa cădu leșinată. Ginerele își pierdu nasul, care nu-l părăsise, și-i fusese credincios timp de trei ani de zile, și care în disul moment critic al vieții sale, își luă voia de a găsi un alt loc. În aceeaș oră, Ida Isambrok îl părăsi. A doua zi un proces de divorț fu intentat înaintea judeului Schmitt de la suprema curte, contra lui David Finkelstein pentru că avea un nas artificial și voise să o înșele, ca să se mărite cu el.

Societățile Biblice. În 1804, când a fost fondată Societatea biblică engleză și străină, nu existau decât 5 milioane de exemplare din sfânta Scriptură, tipărită în 35 de limbi. Astăzi sunt în circulație 147 milioane de biblii scrise în 330 de dialecte deosebite, și evanghelia va fi tradusă încă în 100 de dialecte. Noile traducții vor fi sfârșite în anul curinte.

Felurimi.

Educația femeii engleze. Educația la femeile engleze este aproape pe un picior de egalitate cu a bărbatului. În ori-ce universitate, în ori-ce colegiu universitar, pretutindeni numărul femeilor e remarcabil. Cu toate acestea, în Anglia, unde educația femeii este atât de întinsă, această educație nu dată decât de un pătrar de secol; de atunci educația femeii a început să fie privită ca un interes național, mai mult din partea națiunii, decât a guvernului. În instituțiile de învățământ din evul mediu nu se vedea nici o femeie, pentru densa nu există școli. Ici și colea câte un părinte își înveță fata puțină carte, dar aceste cazuri erau foarte rari. Abia prin secolul al 17-lea se înființară școli de caritate, sub protecția bisericeii. În 1848 se înființă în Londra un colegiu universitar pentru femei. La 1871 universitatea din Londra permite femeilor toate gradele și esamenale academice.

Obiceiuri d'ale femeilor egiptene. Femeile egiptene se scaldă de mai multe ori pe zi în apă caldă și acesta o fac spre a se ingrășă. Ele mănâncă și beau în bae. Mâncarea lor se compune din o supă de pasere cu migdale, alune și alte fructe. După ce au mâncat de vre-o patru ori la câte o jumătate de cias din cea supă li se dă o găină întregă. Apoi damele ies din bae și servitoarele le ung pe cap cu ulei mirositor. Înainte de culcare femeile mănâncă niște fructe în felul prunelor și beau un fel de sirop foarte dulce. Cu chipul acesta de viață, femeile egiptene devin rotunde și grase după gustul cavalerilor din țera Faraonilor.

Napoleon și litera „m”. Un esplotator istoric sirguitor a căutat să afle ce rol mare are litera „m” în viața lui Napoleon I. Rolul politic-public al lui Napoleon s'a început în 20 martie (1796); în martie s'a logodit cu Maria Luiza, în martie i s'a născut un fiu; în 20 martie (1815) s'a reintors de pe insula Elba. Numele celor mai de frunte 6 mareșali ai sei încep cu litera m. Aceștia sunt: Macdonald, Marmont, Massena, Mortier, Moncey și Murat. Prima și ultima lui bătae s'au întâmplat la cătune, ce încep cu litera m. A început la Montenotte și a sfârșit la Mont.-St.-Jean (Waterloo.) A raportat victorii la: Mondo, Milessime, Marengo, Moruisk, Montmirail și Montreau. Nenorocirile i se lăgă de orașe cu numele m: Madrid și Moscova. În sfârșit morțea i-a venit în maiu.

O anecdotă despre Rubinstein. „Gazette musicale de Russie” istorisește o curiosă anecdotă asupra lui Rubinstein. Marele artist fusese invitat la Viena, în casa prințesei de Metternich, și executase câteva bucăți. La eșirea din acea serată, portarul palatului Metternich strigă vizitii invitaților, după obiceiul vienez, cu vocea lui de bariton. — Echipagiul A. S. prințul Estherhazy. — Echipagiul E. S. contele Neippperg, etc. Când Rubinstein eși, și se află în sală incongruat de mai multe frumoase dame și domni, portarul strigă: — Birja pianistului. Nobila asistență privi pe artist, care a făcut mult haz de această vorbă a portarului și căruia la plecare i-a dat un bacșiș de un napoleon. Portarul a ramas cu gura căscată în fața acestei dărnici din partea unui pianist.

La instrucția recruiților, sergentul instructor comandă:

— Ridicarea piciorului drept la înălțimea umărului!

Un soldat, în loc să ridice piciorul drept ridică pe cel stâng; sergentul, vădând două picioare alături, întrebă răstit:

— Care dobitoc a ridicat amândouă picioarele, mă?

Călințarul săptămânei.

Duminica a 7-a după Rosalii, Ev dela Mateu. c. 9, gl. 1, a inv 5.			
Ziua sept.	Călințarul vechiu	Călinț. nou	Sorele.
Duminică 30	† Sob. SS. Apostoli	12 Henric	3 39 8 2
Luni 1	Cosma și Damian	13 Margareta	3 41 8 1
Marți 2	Vest. Preacuratei	14 Bonaventura	3 42 8 0
Mercuri 3	Mart. Iachint	15 Imp. Apost	3 43 7 59
Joi 4	Păr. Andreiu Crit	16 Walter	3 44 7 58
Vineri 5	Păr. Atan. și Anton	17 Alexiu	3 45 7 57
Sâmbătă 6	Cuv. Sisionie	18 Rozina	3 46 7 56

Avis abonanților noștri.

Semestrul ianuarie—iunie se încheie cu nr. acesta. Rugăm pe toți aceia, ale căror abonamente espiră acum, să binevoiescă a le innoi de timpuriu.

Asemenea rugăm și pe aceia cari primesc foia mai demult, dar încă nu ne-au respuns abonamentul să-și facă datoria de oameni corecți, căci decă primesc o foie regulat, se cuvine ca să și achiteze costul ei.

Proprietar, redactor respunțător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

Cu TIPARUL LUI IOSIF LĂNG IN ORADEA-MARE.